

Rektor
Umeå universitet

Juridiska avdelningen
Jeanette Gabriellsson
BESLUT

2001-12-05
Reg.nr 31-999-01

Anmälan mot Umeå universitet angående studentinflytande

Anmälan

NN har anmält att universitetet inte har följt bestämmelserna gällande studentinflytande enligt 3 kap. 9 § högskoleförordningen. NN har anfört bl.a. följande.

Umeå universitet skall vara värduниверситет för en forskarskola i genusvetenskap. För utarbetandet av programförklaring för forskarskolan i genusvetenskap tillsatte rektor den 14 november 2000 en arbetsgrupp bestående av representanter från de berörda fakulteterna, professor och vikarierande professor i genusvetenskap, föreståndaren för kvinnovetenskapligt forum samt representanter från partnerhögskolorna. Inga studenter medverkade i arbetet. Programförklaringen för forskarskolan i genusvetenskap beslutades på sammanträde med samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden den 22 februari 2001 där NN deltog. När ordföranden i arbetsgruppen tillfrågades varför ingen studentrepresentation förekommit under beredningen, hänvisade man till att forskarskolan ännu inte hade några studenter.

NN har vidare anfört att inrättande av nya utbildningar inte kan utgöra undantag från rätten till studentrepresentation då detta skulle innebära att studenterna utestängs från inflytande över viktiga delar av universitetets utveckling som i högsta grad har betydelse för utbildningen och studenternas situation. Det finns dessutom gott om forskarstuderande med genusvetenskapliga inslag i sin forskning, vars erfarenheter säkerligen kunnat vara viktiga i sammanhanget. Den aktuella arbetsgruppen hör utan tvekan till de organ där studenterna har rätt att vara representerade och Umeå universitet har sålunda inte fullgjort sina skyldigheter enligt högskoleförordningen.

Universitetets yttrande

Anmälan har remitterats till Umeå universitet för yttrande. Umeå universitet har inkommit med yttrande över anmälan och anfört följande.

BESLUT

**Fel! Formatmallen är inte definierad.
Fel! Talet kan inte representeras i
angivet format.**

Sid 2

Vid ett universitet finns en mängd tillfällen där studentinflytande är möjligt och önskvärt. Det går emellertid inte att bortse från att man då lätt koncentrerar sin tanke på representation i de formella beslutsorgan som finns eller upprättas. Det är emellertid vid vissa tillfällen ur studentinflytandesynpunkt lika, om inte mer, väsentligt att fokusera på bl.a. beredning där – med avsteg från representationens nackdelar – direktinflytande från många är möjlig. Inför utarbetandet av programförklaring för forskarskolan i genusvetenskap har också ett närmare fokus legat på en mer vittgående belysning genom att beredningen till stora delar skett genom öppna möten där bl.a. forskarstudenter med genusvetenskapliga utgångspunkter, men också ett stort antal studenter med andra bakgrunder, bidragit med myckna erfarenheter. Med anledning av att studentinflytandet genom det sagda kommit att bli mycket väl tillgodosett och då dessutom ingenting tytt på annat än att studerandekårerna genom de breda informationsvägar som finns mellan dem och rektors beslut har haft en reell rätt att också formellt vara representerade – men likväl valt att avstå – finner universitetet att bärande skäl saknas för föreliggande anmälan.

Anmälares svar

NN har inkommit med svar med anledning av universitetets yttrande och har därvid anfört bl.a. följande.

Umeå universitet har i yttrandet valt att inte kommentera det faktum att arbetsgruppens ordförande motiverade avsaknaden av studentrepresentation med att forskarskolan inte har några studenter. Universitetet framhåller i sitt yttrande att det är mer väsentligt att fokusera på en bredare beredning ”med avsteg från representationens nackdelar”. Han instämmer i att formell representation har sina begränsningar, men förstår inte varför öppna möten och ”direktinflytande från många” skulle stå i något som helst motsatsförhållande till formell representation. Att hålla öppna möten där studenter deltagit är inget argument mot att dessutom ha formell representation.

Studerandekårernas yttranden

Studerandekårerna vid Umeå universitet har ombetts att kommentera universitetets yttrande. Verket har särskilt önskat att kårerna skall kommentera det universitetet anfört om att då ”ingenting tytt på annat än att studerandekårerna genom de breda informationsvägar som finns mellan dem och rektors beslut har haft en reell rätt att också formellt vara representerade – men likväl valt avstå – finner universitetet att bärande skäl saknas för föreliggande anmälan”.

Umeå studentkår har valt att avstå att närmare kommentera det specifika fallet, men har i övrigt anfört bl.a. följande.

/.../ Studentrepresentationen i centralt inrättade organ vid Umeå universitet har normalt gått till så att ett beslut om inrättande skickas till kårerna med inbjudan att utse en eller flera representanter. Detta har dock inte fungerat till hundra procent, och Umeå studentkår har under föregående år ofta efterfrågat en lista på centrala beslutande och beredande organ, samt att bättre rutiner för hur

BESLUT

**Fel! Formatmallen är inte definierad.
Fel! Talet kan inte representeras i
angivet format.**

Sid 3

studentinflytandet skall gå till utarbetas, inte minst på fakultets- och institutions-nivå. Det har inte blivit något av detta, och om informationsvägarna är breda så är de alltså samtidigt tämligen snåriga. /.../

Umeå naturvetar- och teknologkår (NTK) har anfört bl.a. följande. NTK ställer sig kritisk till universitetets yttrande. NTK anser att universitetet inte på ett tillbörligt sätt informerat Umeå studentkår om den inrättade arbetsgruppen. Sådan information är en nödvändighet för formellt studentinflytande i allmänhet. NTK har vidare anfört.

Informellt studentinflytande är bra och viktigt för utvecklingen av utbildningen. Det kan dock aldrig ersätta formellt studentinflytande och kåren kan inte undantas rätten att utse sina representanter. /.../ NTK är medvetna om att det kan begås fel, speciellt då reglerna är relativt färska. Det är dock anmärkningsvärt att universitetet istället för att ta åt sig kritiken och lova bättring istället väljer vägen att kategoriskt avfärda kritiken. /.../

Corpus, Studerandekåren vid Medicinska-odontologiska fakulteten, har anfört bl.a. följande. Umeå universitet har under de senaste åren strävat efter förbättrade informationsvägar mellan universitetets ledning och studerandekårer och har även under föregående år genomfört förbättringsåtgärder. Som exempel kan nämnas nya informationsvägar som skapats och som innebär att kårens insyn ökat i universitetsledningens arbete. De breda informationsvägarna som universitetet hänvisar till i sitt yttrande antar kåren delvis utgörs av dessa kanaler, men även av andra såväl informella som formella träffar. För att dessa informationsvägar skall vara tillräckliga gäller dels att rutinerna för informationsflödet är effektivt, dels att man följer de rutiner som man har påbörjat. I aktuellt ärende har universitetet inte riktigt lyckats.

Umeå universitets yttrande över studerandekårens svar

Umeå universitet har i yttrande över studerandekårens i Umeå svar anfört bl.a. följande.

Umeå universitet beklagar med stark ton det faktum att universitetets tidigare ingivna yttrande har uppfattas som bagatelliserande och undvikande och – som det på något håll gjorts gällande – påvisande brister i attityd. Universitetet understryker med eftertryck det synnerligen angelägna i att studenternas erfarenheter tas tillvara i universitetets utvecklingsarbete och att studenterna ges reella möjligheter att komma in tidigt i beslutsprocesserna. Universitetet ser också allvarligt på vad som bl.a. genom det aktuella ärendet framkommit angående förefintliga informationsrutiner och vill med ledning bl.a. härav ge tydliga signaler om att arbete fortlöper med att ytterligare skärpa och utveckla rutiner för bl.a. informationsutbyte med berörda studentgrupper. Universitetet betonar dock att utvecklingsarbete av detta slag är en gemensam angelägenhet såväl för studenterna och studerandekåren som för universitetet.

Tillämpliga regler och förarbetsuttalanden

I 3 kap. 9 § andra stycket högskoleförordningen (1993:100, ändrad genom SFS 2000:651) anges följande.

Studenterna vid högskolan har rätt att vara representerade i alla beslutande och beredande organ inom högskolan vars verksamhet har betydelse för utbildningen och studenternas situation. Om beslut inte skall fattas eller beredning genomföras av ett organ utan av en enda person skall information lämnas till och samråd ske med studentrepresentant i god tid före beslut respektive slutförande av beredningen.

I propositionen Studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan (prop. 1999/2000:28, s. 28-29) gör regeringen bl.a. följande bedömning.

Studenterna bör ha möjlighet att redan på ett tidigt stadium kunna delta i beslutsprocessen. Studenterna bör ha rätt att vara representerade i beredande organ av stadigvarande natur och alltid i beredande organ och utredande organ av större betydelse för studenterna som t.ex. ledningsgrupper, översynsgrupper och utredningar.

Under skälen för regeringens bedömning anges bl.a. följande.

Vid vissa högskolor kommer studenterna först på ett sent stadium in i processer som kan ha pågått mycket länge. När ett ärende kommer upp i ett beslutande organ där studenterna är representerade kan möjligheterna till påverkan i praktiken vara små. En förutsättning för ett reellt studentinflytande är därför att studenterna får ingå i beredande organ och att samråd sker i lämpliga former på ett tidigt stadium och under processens olika steg.

Högskoleverkets bedömning

Den arbetsgrupp som tillsattes vid Umeå universitet för utarbetande av programförklaring för forskarskolan i genusvetenskap var ett sådant beredande organ som avses i 3 kap. 9 § andra stycket högskoleförordningen. Enligt Högskoleverkets mening har arbetsgruppens arbete utgjort sådan verksamhet som har betydelse för utbildningen och studenternas situation. Genom att inte ha erbjudit studenterna möjlighet att vara representerade i arbetsgruppen har Umeå universitet inte fullgjort sina skyldigheter enligt nämnda bestämmelse. Högskoleverket riktar därför kritik mot universitetet.

Högskoleverket har även i ett beslut den 18 april 2001 (reg.nr 31-198-01) kritiserat Umeå universitet för att inte ha tillämpat gällande bestämmelser om studentinflytande. Trots Umeå universitets försäkran om att lärosätet anser det synnerligen angeläget att studenternas erfarenheter tas till vara, är de aktuella fallen tecken på att reglerna om studentrepresentation inte ägnats tillräcklig uppmärksamhet från universitetets sida. Högskoleverket utgår från att det arbete med att utveckla rutinerna för studentinflytande som universitetet hänvisar till,

HÖGSKOLEVERKET

BESLUT

**Fel! Formatmallen är inte definierad.
Fel! Talet kan inte representeras i
angivet format.**

Sid 5

bedrivs på ett sådant sätt att Umeå universitet i fortsättningen uppfyller de krav som ställs i 3 kap. 9 § andra stycket högskoleförordningen.

Med dessa besked avslutar Högskoleverket ärendet.

Beslut i detta ärende har fattats av chefsjuristen Annica Lindblom efter föredragning av verksjuristen Jeanette Gabrielsson i närvaro av verksjuristen Christian Sjöstrand.

Annica Lindblom

Jeanette Gabrielsson

Kopia till:

NN

Umeå studentkår

Umeå naturvetar- och teknologkår

Corpus